

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Zapomětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobili nejedno překvapení.
 B) Zapomětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobily nejedno překvapení.
 C) Zapomnětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobili nejedno překvapení.
 D) Zapomnětlivost a roztržitost našeho dědy nám způsobily nejedno překvapení.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *zapomnětlivost* je odvozeno od slovesa *zapomenout*. Pokud infinitiv slovesa obsahuje hláskovou skupinu *men*, píše se ve slovech odvozených *mně*.
- Pokud jsou složkami několikanásobného podmětu pouze podstatná jména rodu ženského (*zapomnětlivost, roztržitost*), v koncovce příčestí činného musí být *-y* (*způsobily*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–5

TEXT 1

(1) Jarmilo, ach běda, kde je Hynek,
 usnul nad kyticí konvalinek.
 Já jsem také sníval ve svém dětství,
 chtěl jsem se dát tehdy na letectví:
 nad zábradlím rozviklaných schůdků
 propadal jsem tesknici a smutku,
 bezradný ve věčném nepokoji
 hledíval jsem za **bílými stroji**.
 Štítil jsem se orosené plísně
 v oknech domků vzhlížejících přísně,
 rozhledna však, rozkročena k jaru,
 jako kdyby hrála na kytaru,
 slyšela můj pláč a moje vzdechy,
 když jsem míjel postříbřené střechy.

Vysvětlivka: *Loreta* – pražská kaple

(2) Těžko nevzpomínat bez zármutku
 města dětských lásek, naivních smutků,
 žil jsem s jeho světly, s jeho květy,
 lampář zhasil světla u Lorety.
 A já prchal po kamenném svahu,
ztrácí chvílemi rovnováhu;
svatý, jehož socha stála na úbočí,
neviděl mě, měl zavřené oči.

(J. Seifert, *Rozhledna na Petříně*, upraveno)

TEXT 2

V poezii se setkáváme s tím, že něco, co je v běžném životě neživé, je **personifikováno** (personifikace = zosobnění). Např. ve větě *Slunce se na mě smálo* nebo v souvětí *Připadalo mi, že mě slunce hladí po tváři* je personifikováno slunce.

2 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) V textu je popisován konec první dětské lásky.
 B) V textu je zmíněna socha nejmenovaného světce.
 C) V textu je zmíněna kytice, kterou Hynek věnoval Jarmile.
 D) V textu je popisován smutek muže, který zhasíná lampy u Lorety.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládá pasáž, která je v TEXTU 1 vyznačena barevně.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o první části TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.)

- A) V této části textu je personifikována plíseň.
- B) V této části textu jsou personifikovány střechy.
- C) V této části textu je personifikována rozhledna.
- D) V této části textu jsou personifikovány schůdky.

Zdůvodnění

V první části TEXTU 1 je personifikována rozhledna: v běžném životě je rozhledna neživá věc, v textu je ale zosobněna, např. rozhledna *slyšela můj pláč a moje vzdechy*.

1 bod

4 Tvrzení č. 1: Slovní spojení *bílé stroje* v TEXTU 1 použil Hynek.

Tvrzení č. 2: Slovní spojení *bílé stroje* v TEXTU 1 nejspíše označuje letadla.

Odpovídá alespoň některé z výše uvedených tvrzení TEXTU 1?

(Posuzované slovní spojení je v TEXTU 1 vyznačeno tučně.)

- A) ne, žádné z těchto tvrzení
- B) ano, každé z těchto tvrzení
- C) ano, avšak pouze tvrzení č. 1
- D) ano, avšak pouze tvrzení č. 2

Zdůvodnění

Ten, kdo v TEXTU 1 promlouvá, v úvodu zmiňuje dvě jména (Jarmila a Hynek), on sám však v básni jménem označen není. Následně uvádí, že v dětství se chtěl dát na letectví. V této souvislosti zmiňuje *bílé stroje*, dané slovní spojení tedy pravděpodobně označuje letadla.

1 bod

5 Které z následujících tvrzení o slovesném tvaru podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Tvar *ztráceje* v textu vyjadřuje děj následující po jiném ději – dotyčný prchal a chvíli poté začal ztrácet rovnováhu.
- B) Tvar *ztráceje* v textu vyjadřuje děj následující po jiném ději – dotyčný zhasil světla a chvíli poté začal ztrácet rovnováhu.
- C) Tvar *ztráceje* v textu vyjadřuje děj současně probíhající s jiným dějem – dotyčný prchal a zároveň občas ztrácel rovnováhu.
- D) Tvar *ztráceje* v textu vyjadřuje děj současně probíhající s jiným dějem – dotyčný zhasil světla a zároveň občas ztrácel rovnováhu.

Zdůvodnění

Tvar *ztráceje* je přechodník přítomný, tedy slovesný tvar, který vyjadřuje, že jeden děj probíhá současně s jiným dějem. Tyto děje musí mít stejný podmět, tzn. někdo prchá a zároveň ztrácí rovnováhu. Podmětem je osoba, která v TEXTU 1 promlouvá (*já prchal*), nikoli postava lampáře, který zhasil světla u Lorety.

max. 3 body

6 Přiřadte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Větné členy mohou být ve větách uvedeny v libovolném pořadí. Žádnou možnost z nabídky A–E nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 6.1 Někdo sestře poslal milostný dopis. _____
- 6.2 Učebnice angličtiny dostanou žáci později. _____
- 6.3 Příchozí ochotně podepsali prezenční listiny. _____
- A) Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek shodný a dva předměty.
- B) Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek neshodný a dva předměty.
- C) Věta obsahuje podmět, přísudek, dva přívlastky shodné a příslovečné určení.
- D) Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek shodný, předmět a příslovečné určení.
- E) Věta obsahuje podmět, přísudek, přívlastek neshodný, předmět a příslovečné určení.

Řešení a zdůvodnění

- 6.1 A)
Základní skladební dvojici věty tvoří podmět *někdo* a přísudek *poslal*. Dále věta obsahuje dva předměty (komu poslal? → *sestře*; co poslal? → *dopis*) a přívlastek shodný (jaký dopis? → *milostný*).
- 6.2 E)
Základní skladební dvojici věty tvoří podmět *žáci* a přísudek *dostanou*. Dále věta obsahuje předmět (co dostanou? → *učebnice*), přívlastek neshodný (jaké učebnice? → *angličtiny*) a příslovečné určení času (kdy dostanou učebnice? → *později*).
- 6.3 D)
Základní skladební dvojici věty tvoří podmět *příchozí* a přísudek *podepsali*. Dále věta obsahuje předmět (co podepsali? → *listiny*), přívlastek shodný (jaké listiny? → *prezenční*) a příslovečné určení způsobu (jak listiny podepsali? → *ochotně*).

Žádná z uvedených vět neodpovídá ani tvrzení B), ani tvrzení C).

max. 2 body

7 Ke každé z následujících podúloh (7.1 a 7.2) napište současné (tj. ne zastaralé) spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň není vlastním jménem.

- 7.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného jednoslabičné, je příbuzné se slovem ŘÍKAT, skloňuje se podle vzoru KOST a neobsahuje předponu.
- 7.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem ROVNAT, skloňuje se podle vzoru STAVENÍ a obsahuje předponu.

Řešení

7.1 – řeč

7.2 – např. srovnání

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–12

(1) Sidra a Tak kráčely muzeem rovnou ke kurátorčině pracovně. Když však došly na místo, čekalo je **nemilé** překvapení. Na obrazovce nad kanceláří blikala zpráva: *Šla jsem již domů. Vaše požadavky budou vyřízeny ve vedlejší kanceláři.* „Zatraceně!“ rozmrzele konstatovala Tak a **nesměle** zaklepała na sousední dveře. Vzápětí ovšem ztuhla. Ve dveřích stál totiž Aeluon.

(2) „Jsem kurátor Joje. Jak vám můžu pomoci?“ zeptal se jich a tváře se mu přitom zbarvily zvědavou hnědou.

Následně Tak udělala něco, co je pro rasu Aeluonů neobvyklé – odpověděla slovy místo barvami: „Omlouvám se, ale nedávno jsem mluvila s kurátorkou Thixis o svém výzkumu. Potřebuju povolení prozkoumat určité exponáty.“ Normálně by fakt, že příslušník Aeluonů promluví před někým z jiné rasy nahlas, byl považován za vstřícné gesto vůči cizinci, v tomto případě vůči Sidře. Ovšem to, že Tak zcela vynechala vizuální odpověď, vypadalo podivně, ****. Sidra ale věděla, že lhaní barvami je pro Aeluony opravdu **náročné**.

„**Jistě**, Thixis mě o tom informovala,“ přikývl kurátor, „předpokládám, že obě jste součástí výzkumného týmu. Nebylo vás ale původně víc?“

„Ostatním není dobře,“ zalhala Sidra a její dráhy přitom vděčně pomyslely na profesora Dega, s jehož pomocí zvládla vymazat svůj protokol upřímnosti. Vyděšená Tak se zatím soustředila na ovládání svých chromatoforů: nesměl ji prozradit ani náznak nervózní červené.

Joje se zadíval na Tak a poněkud netaktně podotkl: „Ani vy nevypadáte zcela zdravě.“ „Kolegyni otekl po koktejlu jazyk,“ zachraňovala situaci Sidra a umělé srdce jí bilo jako o závod, „musela si vzít léky a od té doby je trochu mimo.“

„No dobrá, nebudu vás už zdržovat,“ zakončil rozhovor kurátor, „dokumenty máte v pořádku, takže příslušné exponáty můžete prozkoumat.“ A zavřel dveře kanceláře.

„Sakra! Myslíš, že zjistil, že nejsme výzkumnice, ale chystáme se krást?“ zašeptala Tak.

Vysvětlivky: *kurátor* – správce sbírek, např. v muzeu; *chromatofor* – buňka obsahující barvivo

(B. Chambersová, *Dvě místa na slunci*, upraveno)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
8.1 Thixis zanechala na dveřích Jojeho kanceláře vzkaz adresovaný Sidře a Tak.	☐	☒
8.2 Joje si všiml, že následkem požití léků se zdravotní stav Tak v průběhu setkání zhoršil.	☐	☒
8.3 Joje v závěru setkání odhalil, že mu Sidra a Tak lžou, a nabyl proto přesvědčení, že jsou zlodějky.	☐	☒
8.4 Sidra nesla s nelibostí, že kvůli vymazanému protokolu upřímnosti musí na Jojeho otázky odpovídat nepravdivě.	☐	☒

Zdůvodnění

Nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

9 Vypište z první části výchozího textu dvě zájmena.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného zájmena, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Řešení

je, vaše

1 bod**10 Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (*****) ve výchozím textu, aby dané souvětí bylo gramaticky správné a zároveň se v něm uplatnil stupňovací poměr?**

- A) ne-li až nezdvořile
- B) tudíž až nezdvořilé
- C) ne-li dost nezdvořilé
- D) tudíž dost nezdvořile

Zdůvodnění

Na vynechané místo v textu je nutné doplnit úsek obsahující příslovce, které je součástí několikanásobného příslovečného určení způsobu (jak to vypadalo? → *podivně, nezdvořile*). Slovní spojení *ne-li až* má význam stupňovací.

Možnosti B), C) a D) na vynechané místo v textu prokazatelně nepatří:

- s úsekem obsahujícím přídavné jméno by dané souvětí nebylo gramaticky správné (*vypadalo to podivně, ne-li až nezdvořilé*);
- spojka *tudíž* vyjadřuje důsledek, nikoli stupňování.

1 bod**11 Ve které z následujících možností je uvedena dvojice slov, jež nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?**

(První slovo z každé dvojice pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) nemilé – milé
- B) nesměle – směle
- C) náročné – nenáročné
- D) jistě – nejistě

Zdůvodnění

Slovo *jistě* je v textu užito ve významu *zajisté, určitě*, vyjadřuje, že mluvčí je o něčem přesvědčen. Slovo *nejistě* nemá nikdy význam *zajisté ne, určitě ne*. V kontextu výchozího textu tedy posuzovanou dvojici slov za antonyma považovat nelze.

- 12 Tvzení:** V druhé části výchozího textu prostřednictvím přímé řeči hovoří ●●●●.
- Kterou z následujících možností je nutné doplnit na vynechané místo (●●●●) ve výše uvedeném tvrzení, aby toto tvrzení bylo pravdivé?**
- A) celkem tři příslušníci stejné rasy
 B) celkem čtyři příslušníci stejné rasy
 C) celkem tři postavy, z nichž dvě jsou příslušníci stejné rasy
 D) celkem čtyři postavy, z nichž tři jsou příslušníci stejné rasy

Zdůvodnění

V druhé části textu promlouvají prostřednictvím přímé řeči kurátor Joje, Tak a Sidra, tedy celkem tři postavy. Kurátor Joje je příslušníkem rasy Aeluonů (*Ve dveřích stál totiž Aeluon. „Jsem kurátor Joje. Jak vám můžu pomoci?“ zeptal se jich a tváře se mu přitom zbarvily zvědavou hnědou.*), příslušníkem téže rasy je i Tak (*Následně Tak udělala něco, co je pro rasu Aeluonů neobvyklé – odpověděla slovy místo barvami*). Na rozdíl od těchto dvou postav Sidra mezi Aeluony nepatří, což dokládá pasáž *Normálně by fakt, že příslušník Aeluonů promluví před někým z jiné rasy nahlas, byl považován za vstřícné gesto vůči cizinci, v tomto případě vůči Sidře.*

max. 2 body

- 13 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).**

	A	N
13.1 Jakmile přibyl na stěnu první lištu, prohlásil, že je unavený a musí si trochu oddechnout.	☐	☒
13.2 Po dnešní dlouhé pěší túře rodiče rozhodli, že se zítra na vrchol hory necháme vyvézt lanovkou.	☒	☐
13.3 Milošovy vtipy tentokrát nerozesmály ani jeho přátele, kteří většinou uvítali každý jeho rozpustilý kousek.	☒	☐
13.4 Městští zastupitelé na podnět skupiny místních obyvatel schválili, že budovy v areálu staré zástavby budou modernizovány.	☒	☐

Zdůvodnění

V příslušném souvětí je užito sloveso *přibít*, které má význam *připevnit zatlučením hřebíku, zatlouci*. Jiné je sloveso *přibýt*, které má význam *připojením zvětšit počet, množství, zvětšit rozměr*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 14

Dítěti ***** být středem pozornosti může nástup do 1. třídy činit problémy. Během času ●●●● ve škole se však zpravidla naučí dát prostor i svým vrstevníkům.

max. 2 body

14

- 14.1 Napište náležitý spisovný tvar slova *zvyklý*, který patří na první vynechané místo (*****) ve výchozím textu.**

14.2 Napište náležitý spisovný tvar slova *prožitý*, který patří na druhé vynechané místo (•••••) ve výchozím textu.

(Po doplnění náležitého tvaru musí být příslušný větný celek gramaticky správný.)

Řešení a zdůvodnění

14.1 – **zvyklému**: tvar přídavného jména *zvyklý* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *dítě*, které je v textu užito ve 3. pádě čísla jednotného

14.2 – **prožitého**: tvar přídavného jména *prožitý* se musí shodovat s tvarem rozvíjeného podstatného jména *čas*, které je v textu užito v 2. pádě čísla jednotného

3 body

15 Seřadte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby byla dodržena textová návaznost.

A) „Někoho z práce?“ vyzvídala má sestra Maeve. Sandy se na chvíli zamyslela: „To asi ne. Kde máš bráchu?“

B) Když otec přivedl Andreu do Holandské vily poprvé, naše hospodyně Sandy přišla k sestře do pokoje a oznámila: „Otec tu má návštěvu a rád by vás s ní seznámil.“

C) „Abych měl soukromí,“ odpověděl jsem, ačkoliv jsem ve svých osmi letech neměl ponětí, co to vlastně soukromí je. Líbilo se mi to slovo – a taky pocit, že když za sebou zatáhnu závěsy, ocitnu se ve vlastním malém světě.

D) Měl jsem vyzkoušeno, že v téhle pozici dohlédnu mezerou mezi sloupky zábradlí až do salonku. Viděl jsem, že před krbem stojí můj otec a hovoří s neznámou ženou. To mi zatím stačilo. Vrátil jsem se proto potichu do pokoje.

E) Host v přízemí byl ale každopádně záhada, která mě lákala. Táta neměl přátele, rozhodně ne takové, kteří by nás navštěvovali v sobotu večer. Vylezl jsem proto ze své skrýše u okna, opatrně jsem vyšel na chodbu a lehl si na koberec nad schody.

F) „U okna,“ prozradila Maeve. Sandy roztáhla závěsy, za nimiž se skrýval široký parapet upravený k sezení, a zeptala se mě: „Proč se tu schováváš?“

(A. Patchettová, *Holandská vila*, upraveno)

Řešení

15.1 – B)

15.2 – A)

15.3 – F)

15.4 – C)

15.5 – E)

15.6 – D)

B) Když otec přivedl Andreu do Holandské vily poprvé, naše hospodyně Sandy přišla k sestře do pokoje a oznámila: „Otec tu má návštěvu a rád by vás s ní seznámil.“

A) „Někoho z práce?“ vyzvídala má sestra Maeve. Sandy se na chvíli zamyslela: „To asi ne. Kde máš bráchu?“ **F)** „U okna,“ prozradila Maeve. Sandy roztáhla závěsy, za nimiž se skrýval široký parapet upravený k sezení, a zeptala se mě: „Proč se tu schováváš?“ **C)** „Abych měl soukromí,“ odpověděl jsem, ačkoliv jsem ve svých osmi letech neměl ponětí, co to vlastně soukromí je. Líbilo se mi to slovo – a taky pocit, že když za sebou zatáhnu závěsy, ocitnu se ve vlastním malém světě. **E)** Host v přízemí byl ale každopádně záhada, která mě lákala. Táta neměl přátele, rozhodně ne takové, kteří by nás navštěvovali v sobotu večer. Vylezl jsem proto ze své skrýše u okna, opatrně jsem vyšel na chodbu a lehl si na koberec nad schody. **D)** Měl jsem vyzkoušeno, že v téhle pozici dohlédnu mezerou mezi sloupky zábradlí až do salonku. Viděl jsem, že před krbem stojí můj otec a hovoří s neznámou ženou. To mi zatím stačilo. Vrátil jsem se proto potichu do pokoje.

max. 2 body

16 Vypište z každé z následujících vět (16.1 a 16.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

16.1 Závan horského větru byl v tom mimořádně horkém odpoledni opravdu osvěžující.

16.2 Mohli by dnešní lidé vůbec žít bez moderní techniky a dalších vymožeností?

Řešení

16.1 podmět – **závan**; přísudek – **byl osvěžující**

16.2 podmět – **lidé**; přísudek – **by mohli žít**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Papírového robota vyrobíme ze 6 krabic. Na plochy, které budou přilepené k sobě, použijeme oboustrannou lepicí pásku. Na hlavu robota z krychlové krabice nalepíme ruličku od toaletního papíru představující anténu. Když máme vybrané všechny krabice, stačí je slepit. Nahoru přilepíme hotovou hlavu. Poté na největší kvádřovou krabici, z níž bude tělo robota, přilepíme dvě podlouhlé krabice (nohy) a dvě úzké krabice (ruce).

1 bod

17 Která z následujících možností nejlépe vystihuje výchozí text?

- A)** Tento popis pracovního postupu vykazuje nedostatky, například některé kroky na sebe logicky nenasazují.
- B)** Jde o líčení (tj. subjektivně zbarvený popis) vykazující nedostatky, například některé kroky na sebe logicky nenasazují.
- C)** Tento popis pracovního postupu vykazuje nedostatky: jednotlivé kroky na sebe sice logicky navazují, chybí však přesné rozměry krabic.
- D)** Jde o líčení (tj. subjektivně zbarvený popis) vykazující nedostatky: jednotlivé kroky na sebe sice logicky navazují, chybí však přesné rozměry krabic.

Zdůvodnění

Účelem výchozího textu je popsat čtenáři určitou činnost (zhotovení papírového robota) tak, aby pochopil, jak má při práci postupovat. Jde tedy o popis pracovního postupu, text však vykazuje nedostatky, např. jednotlivé popisované kroky na sebe logicky nenasazují

(není zřejmé, kam se má přilepit hlava robota – nelze zjistit, co označuje slovo *nahoru*; informace o výběru potřebných krabic by měla být v úvodu textu a měla by předcházet informaci o použití oboustranné lepicí pásky atd.).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Minulý týden se davy lidí vydaly do pražských Holešovic, kde se konal již 27. ročník veletrhu Svět knihy. Tato čtyřdenní událost je **nejvýznamějším** svátkem literatury v České republice. Celé akci, na niž jako obvykle přijaly pozvání výrazné literární osobnosti, vévodily knižní novinky z Itálie.

V rámci autorských čtení se návštěvníci mohli seznámit s různými spisovateli. Jednou z letošních hvězd byla kanadská autorka napínavých detektivek. Její oddaní fanoušci ji nadšeně vítali. Knižní veletrh, s nímž je **zpjatý** bohatý doprovodný program, se však nezaměřuje jen na dospělé. Zajímavými aktivitami se organizátoři snaží dosáhnout toho, aby se stále nesnižovaly počty dětských čtenářů. Čtení přece pozitivně ovlivňuje jak představitost, tak šíří slovní zásoby.

Letošní veletrh návštěvníkům **tradičně** nabídl smysluplně strávený čas, další ročník přivítá velké i malé **knihomoli** na jaře příštího roku.

max. 4 body

18 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Podtržené výrazy jsou zapsány správně.

Ohebná slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užitá v textu. Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného slova, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *nejvýznamnější* je odvozeno od přídavného jména *významný*.
- Přídavné jméno *spjatý* je odvozeno od slovesa *sepnout* a obsahuje předponu *s(e)-* vyjadřující směřování dohromady.
- Příslovce *tradičně* je odvozeno od slova cizího původu (*tradice*), správný zápis slova je třeba si pamatovat.
- Podstatné jméno *knihomol* se skloňuje podle vzoru *pán* a v textu je užit ve 4. pádě čísla množného (*pány – knihomoly*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–23

TEXT 1

(1) Skotská krajina je poseta tajemnými stavbami s atypickou konstrukcí: jsou postaveny výhradně z plochých neopracovaných kamenů a bez použití malty. Tyto záhadné věže se nazývají brochy. Na některých se čas nepodepsal, z jiných zbyly jen ruiny.

Brochy, které se dochovaly celé, jsou vysoké zhruba 13 metrů a z dálky svým tvarem připomínají dětské bábovičky. Vnitřní průměr těchto brochů se u země pohybuje mezi 10 a 15 metry a směrem vzhůru se zmenšuje. Věže mají dvojitě obvodové zdi: v mezeře mezi vnější a vnitřní zdí se zpravidla nacházely schody, jež vedly z nádvoří do vyšších pater.

Je prokázáno, že první brochy byly na území Skotska postaveny v 6. století př. n. l. O tom, kdo a za jakým účelem je postavil, však vědci vedou dlouhá léta diskuse. *****, zatím totiž nebyly všechny rozvaliny z dané oblasti prozkoumány.

(2) Pohled na mapu odhalí, že brochy často stojí na strategických místech, navíc bývají chráněny přírodními překážkami, např. strmými útesy. Mohly tedy plnit funkci obranných pevností. Tato hypotéza má ale háček – věže rozhodně nebyly nedobytné. Nepřítel by snadno kamennou stěnu zdolal, absence oken či ochozů na střeše totiž neumožňovala aktivní obranu.

(3) Vzhledem k uspořádání interiéru se tedy nabízí možnost, že brochy sloužily jako běžná obydlí (patrně pro vysoce postavené jedince), což by potvrzovaly i nalezené fragmenty keramiky. V jedné věži mohlo žít odhadem až dvacet lidí včetně služebnictva. Na nádvoří v přízemí byl zřejmě ustájen **dobytek**, v patrech se nacházely obytné prostory a skladiště potravin. Protože brochy neměly okna, jediným zdrojem světla byl oheň.

Brochy se z neznámých důvodů přestaly stavět kolem roku 100 n. l., obydlené však zůstaly ještě v následujících staletích. Ačkoli se zatím nepodařilo objasnit všechny záhady kamenných věží, jedno je jisté – jde o výjimečný architektonický počin.

(www.stoplusjednicka.cz; www.dotyk.cz, upraveno)

TEXT 2

Ve větě typu A lze zcela jednoznačně určit podmět, např. *Hádku vyvolal stres.*

Ve větě typu B nelze zcela jednoznačně určit podmět, např. *Spor vyvolal stres* (Vznikl spor kvůli stresu, nebo vznikl stres kvůli sporu?).

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
19.1 První broch byl na území Skotska postaven před více než 2 500 lety.	☒	☐
19.2 Vnitřní průměr dochovaného brochů je v nejvyšším místě této stavby menší než 15 metrů.	☒	☐
19.3 Všechny dvacet členů komunity, která obývala broch, v tehdejší společnosti zastávalo vysoké funkce.	☐	☒
19.4 V mezeře mezi vnější a vnitřní obvodovou zdí brochů byly obvykle schody, po nichž bylo možné se dostat z nádvoří do vyšších pater.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/neppravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) v TEXTU 1?

- A) Známý dosud není ani přesný počet postavených věží
- B) Známá doposud není ani poloha žádné z postavených věží
- C) Známá doposud není ani přibližná podoba staveb zvaných brochy
- D) Známý dosud není ani způsob opracovávání kamenů při stavbě brochů

Zdůvodnění

Na vynechané místo v TEXTU 1 patří možnost A): jednak obsahuje informaci, která není známá, jednak je logickým začátkem daného souvětí. Možnosti B), C), D) na vynechané místo patřit nemohou, z textu totiž vyplývá:

- jaká je poloha některých brochů, tzn. věží (*Pohled na mapu odhalí, že brochy často stojí na strategických místech, navíc bývají chráněny přírodními překážkami, např. strmými útesy.*);
- jaká je přibližná podoba některých brochů (*Brochy, které se dochovaly celé, jsou vysoké zhruba 13 metrů a z dálky svým tvarem připomínají dětské bábovičky.*);
- skutečnost, že kameny použité při stavbě brochů nebyly opracovány (*Jsou postaveny výhradně z plochých neopracovaných kamenů a bez použití malty. Tyto záhadné věže se nazývají brochy.*).

1 bod

21 Které z následujících tvrzení o dvou větách podtržených v TEXTU 1 je pravdivé?

(Úlohu řešte na základě definic uvedených v TEXTU 2.)

- A) Obě tyto věty jsou typu A.
- B) Obě tyto věty jsou typu B.
- C) Věta z druhé části textu je typu A, věta ze třetí části textu je typu B.
- D) Věta z druhé části textu je typu B, věta ze třetí části textu je typu A.

Zdůvodnění

- Podmětem věty z druhé části textu je větný člen *nepřítel*.
- Podmětem věty ze třetí části textu je větný člen *brochy*. Větný člen *okna* je v dané větě předmětem, pokud by totiž byl podmětem, musel by se s ním shodovat tvar přísudku, tj. *okna neměla brochy*. Dané souvětí by navíc bylo zcela nelogické a jeho význam by odporoval informacím obsaženým v textu.

1 bod

22 Které z následujících tvrzení odpovídá TEXTU 1?

- A) V textu je zmíněna hypotéza, že brochy bylo možné dobýt, její pravdivost je však následně zpochybněna.
- B) V textu je zmíněna hypotéza, že brochy mohly sloužit jako obranné pevnosti, její pravdivost je však následně zpochybněna.
- C) V textu je zmíněna hypotéza, že brochy nebylo možné dobýt, a její pravdivost je doložena konkrétními příklady, např. absencí oken.
- D) V textu je zmíněna hypotéza, že brochy mohly sloužit jako obranné pevnosti, a její pravdivost je doložena konkrétními příklady, např. absencí oken.

Zdůvodnění

V druhé části textu se píše, že *brochy často stojí na strategických místech, navíc bývají chráněny přírodními překážkami, např. strmými útesy*, a na základě těchto skutečností je předložena hypotéza, že *brochy mohly plnit funkci obranných pevností*. Tato hypotéza je ovšem vzápětí zpochybněna: *Tato hypotéza má ale háček – věže rozhodně nebyly nedobytné. Nepřítel by snadno kamennou stěnu zdolal, absence oken či ochozů na střeše totiž neumožňovala aktivní obranu.*

1 bod

23 Které z následujících tvrzení o slově *dobytek* tučně vyznačeném v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Toto slovo je vždy citově zabarvené, tedy jak v TEXTU 1, tak ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek*.
- B) Toto slovo není nikdy citově zabarvené, tedy ani v TEXTU 1, ani ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek*.
- C) Toto slovo není v TEXTU 1 citově zabarvené, ale ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek* citově zabarvené je.
- D) Toto slovo je citově zabarvené v TEXTU 1, ale ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek* citově zabarvené není.

Zdůvodnění

Slovo *dobytek* je v TEXTU 1 užito v základním významu *hospodářská zvířata*, v němž citově zabarvené není. Ve větě *Ten mladý právník je ale dobytek* má slovo *dobytek* funkci nadávky, v tomto kontextu je citově zabarvené.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 24

Jízda do práce a zpět Víťovi každý den zabrala dvě hodiny. Našel si proto nové místo ve firmě KZO, sídlící jen 15 minut od jeho domu. Záhy se však tato firma přestěhovala do jiného města. Když se Víťa sešel se sousedkou Terezou, postěžoval si jí: „Tomu se říká dostat se z bláta do louže. Teď každý den zase trávím dojížděním dvě hodiny!“

1 bod

24 Které z následujících tvrzení vystihuje situaci popsanou ve výchozím textu?

- A) Víťa popletl ustálené slovní spojení *dostat se z bláta pod okap*, jímž chtěl vyjádřit nespokojenost se svou situací.
- B) Víťa pomocí ustáleného slovního spojení vyjádřil nespokojenost s tím, že se jeho situace navzdory očekávání nezlepšila.
- C) Víťa popletl ustálené slovní spojení *dostat se z bláta pod okap*, jímž chtěl vyjádřit nespokojenost s neseriózním jednáním firmy KZO.
- D) Víťa pomocí ustáleného slovního spojení vyjádřil nespokojenost s tím, že firma KZO za své neseriózní jednání odmítá nést odpovědnost.

Zdůvodnění

Víťa nebyl spokojen s tím, že tráví hodně času dojížděním do práce, a proto změnil zaměstnání, tím ovšem své problémy nevyřešil. Jeho situaci vystihuje ustálené slovní spojení *dostat se z bláta do louže*, které se používá tehdy, když se nepříznivé podmínky navzdory očekávání nezlepší, nebo se dokonce ještě zhorší.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

(1) Ještě v polovině 19. století bylo hlavní úklidovou pomůckou koště. Na sklonku století se sice objevily první úklidové stroje poháněné motorem, příliš účinné však nebyly. Nečistoty totiž nenasávaly, ale jen odfoukávaly.

Za vynálezce vysavače je považován Hubert Booth. Výsledkem jeho experimentů bylo koňmi tažené zařízení o velikosti drožky, které sestrojil a roku 1901 si nechal patentovat. Boothův vysávací kočár zastavil před domem, pracovník firmy nastartoval spalovací motor zabudovaný ve stroji a poté pomocí dlouhé hadice vysál prach z domácnosti. I přes rámus při vysávání, na nějž si mnozí Londýňané stěžovali, byl o Boothovy úklidové služby zájem. Demonstrace jeho vysavače dokonce proběhla i před královskou rodinou.

(2) Dalším průkopníkem v dějinách moderního vysávání byl školník James Spangler. Coby astmatik se při úklidu neustále potýkal s problémy zapříčiněnými zvířeným prachem. Roku 1907 konečně objevil řešení: vynalezl první přenosný vysavač. Patent na tento převratný vynález o rok později prodal Williamu Hooverovi, zakladateli americké firmy vyrábějící domácí spotřebiče.

Za pár let pronikly přenosné vysavače i do Evropy, a to když se na trhu objevil na svou dobu obdivuhodně lehký model LUX 1, který vyrobila společnost Electrolux. Pro vysavač se rázem vžil název lux a od té doby se už nevysává, ale luxuje.

(www.idnes.cz; epochaplus.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
25.1 Model LUX 1, výrobek společnosti Electrolux, byl uveden na trh v minulém století.	☒	☐
25.2 Během procesu vysávání Boothovo zařízení fungovalo výhradně na koňský pohon.	☐	☒
25.3 Patent na Spanglerův přenosný vysavač koupil v roce 1908 zakladatel jedné americké firmy.	☒	☐
25.4 Velká hlučnost Boothova vysávacího zařízení vyvolala demonstraci nespokojených občanů Londýna.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 3 body

26 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která jsou v textu užita v 6. pádě.

Za chybu je považováno jak neuvedení hledaného podstatného jména, tak zapsání jakéhokoli slova, které neodpovídá zadání.

Řešení

dějinách, úklidu, trhu

1 bod

27 Které z následujících tvrzení o slovese tučně vyznačeném ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Sloveso *vžil se* má v textu význam *soužitím se přizpůsobil*, a pokud ho nahradíme slovesem *ujal se*, význam textu zůstane zachován.
- B) Sloveso *vžil se* má v textu význam *stal se obvyklým*, a pokud ho nahradíme slovesem *ujal se*, význam textu zůstane zachován.
- C) Sloveso *vžil se* má v textu význam *soužitím se přizpůsobil*, a pokud ho nahradíme slovesem *vcítil se*, význam textu zůstane zachován.
- D) Sloveso *vžil se* má v textu význam *stal se obvyklým*, a pokud ho nahradíme slovesem *vcítil se*, význam textu zůstane zachován.

Zdůvodnění

Sloveso *vžít se* může mít význam *vcítil se*, např. ve větě *Vžil se do mé složité životní situace*. Ve výchozím textu má však význam *stát se obvyklým*, v daném kontextu je jeho synonymem sloveso *ujmout se*.

1 bod

28 Které z následujících tvrzení o zájmenu podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *drožky*.
- B) Toto zájmeno je v textu užito v množném čísle a odkazuje ke slovu *zařízení*.
- C) Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *drožky*.
- D) Toto zájmeno je v textu užito v jednotném čísle a odkazuje ke slovu *zařízení*.

Zdůvodnění

Zájmeno *keré* v textu odkazuje ke slovu *zařízení* a je užito ve 4. pádě čísla jednotného. Pokud by zájmeno odkazovalo ke slovu *drožky*, musel by být použit tvar *kerou*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 29

Kryštof nakonec musel prodat, navíc dost pod cennou, zlatou medaili z mistrovství světa.

1 bod

29 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- A) Výchozí text je zapsán pravopisně správně.
- B) Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *nakonec* má být *na konec*.
- C) Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *cennou* má být *cenou*.
- D) Výchozí text obsahuje pravopisnou chybu: místo *medaili* má být *medaily*.

Zdůvodnění

Slovo *cenou* je v textu tvarem podstatného jména *cena*, nikoliv tvarem přídavného jména *cenný*.

30 Přiřadte k jednotlivým tvrzením (30.1–30.4) odpovídající souvětí (A–F).

(Spisovnost/nespisovnost posuzujte z hlediska současné češtiny. Žádnou možnost z nabídky A–F nelze přiřadit víckrát než jednou.)

- 30.1 Oba podtržené tvary jsou v daném souvětí nespisovné, první podtržený tvar však může být v jiném kontextu spisovný. _____
- 30.2 Oba podtržené tvary jsou v daném souvětí nespisovné, druhý podtržený tvar však může být v jiném kontextu spisovný. _____
- 30.3 První podtržený tvar je spisovný, druhý podtržený tvar je v daném souvětí nespisovný, avšak v jiném kontextu může být spisovný. _____
- 30.4 Druhý podtržený tvar je spisovný, první podtržený tvar je v daném souvětí nespisovný, avšak v jiném kontextu může být spisovný. _____
- A) Musíte ty auta přeparkovat, právě totiž začli čistit ulici.
- B) S chutí bych ti vypla počítač, kdybys nemusel dělat referát.
- C) Pivní tácky pod nohama židle zajistily, že se už tak neviklala.
- D) Nájemní smlouvu si radši vytisk dvakrát, aby neměl žádný potíže.
- E) Zeptal se kamaráda ze školy, jaké pravidla platí pro běžecké závody.
- F) Poděkování patří záchranářům, kteří pomohli oboum zraněným mužům.

Řešení a zdůvodnění

- 30.1 A)
Tvar *ty* je v daném souvětí nespisovný (spisovně by bylo *ta*), v jiném kontextu ale může být spisovný (např. *Musíte ty památky určitě navštívit.*). Tvar *začli* je vždy nespisovný (spisovně je *začali*).
- 30.2 D)
Tvar *vytisk* je vždy nespisovný (spisovně je *vytiskl*), tvar *žádný* je v daném souvětí nespisovný (spisovně by bylo *žádné*), v jiném kontextu ale může být spisovný (např. *S matematikou nemám žádný problém.*).
- 30.3 E)
Tvar *kamaráda* je vždy spisovný, tvar *jaké* je v daném souvětí nespisovný (spisovně by bylo *jaká*), v jiném kontextu ale může být spisovný (např. *Jaké knihy máš rád?*).
- 30.4 C)
Tvar *nohama* je v daném souvětí nespisovný (spisovně by bylo *nohami*), v jiném kontextu ale může být spisovný (např. *Měl jsem zase pevnou zem pod nohama.*). Tvar *neviklala* je vždy spisovný.

Žádnému z uvedených tvrzení neodpovídá ani souvětí B), ani souvětí F).